

ROVATVEZETŐ: Dr. Terbe István

Az oltott paprika termesztésének sajátosságai egy kísérlet példáján

Birkás Zita PhD hallgató

SZIE Kertészettudományi Kar, Zöldség- és Gombatermesztési Tanszék, Budapest

Hazánkban az étkezési a paprika a legnagyobb felületen, közel 1500 hektáron hajtatott zöldségnövény. Ezen felül 1000 hektáron történő szabadföldi termesztése is jelentős. Míg hajtatásban a fehér kúpos, kápia, hegyes erős, lamuyo és bloky fajtatípusba tartozó fajták közkedveltek, addig szabadföldön a fehér kúpos, kápia, valamint paradicsom alakú alakkörökhöz tartozó fajták elterjedtebbek.

Az oltásról sokaknak először a fás szárú növények jutnak eszébe, mintsem a lágyszárúak. A gyakorlatban ma Magyarországon hat zöldségfaj (görög- és sárgadinnye, uborka, paradicsom, paprika, tojásgyümölcs) szaporítását végezhetjük oltva. Míg a burgonyafélék családjába tartozó paradicsom esetében hosszú kultúrás hajtatásban az oltott palánták aránya meghaladja a 80 százalékot, addig a paprika és tojásgyümölcs esetében ez 1-2 százalék körül alakul. Ennek az lehet az oka, hogy a termesztők nem látják a paprika oltásának kedvező hatásait.

Az oltás előnyei és hátrányai

A monokultúrás termesztés során olyan mértékben elfertőződtek talajaink, hogy a termesztőknek két válaszáruk maradt; vagy áttérnek a talajnélküli termesztésre vagy oltott növényeket ültetnek. Az oltás nemcsak a talajból fertőző kórokozókkal és kártevőkkel szemben nyújt védelmet, az oltvány gyökérzetének hideg- és hőtűrőképessége is foko-

zódik a sajátgyökerű palátáéhoz képest, amely korábbi ültetést és akár korábbi szedést eredményezhet. További előnyei még az oltásnak, hogy szabályozza a nemes növekedését, növelheti a termés méretet, ezáltal a termésátlagot, sőt a termés beltartalmi értékeire is hatással lehet. Nagy hátránya ennek a technikának a fokozott kézimunkaerő-igényén felül, hogy e szaporítási módhoz két vetőmagra van szükség, amely tovább fokozza a palánta-előállítás költségét. Továbbá az inkompatibilitás esélye is fennállhat az alany és a nemes között.

Napjainkban egy sajátgyökerű tápkockás étkezési paprika árának palántanevelési költsége kb. 50 Ft, ehhez képest egy oltotté 140 Ft körül alakul. A kőzetgyapotos palántáknál is ez a tendencia figyelhető meg; egy oltatlan palántanevelés

költsége 130 Ft, addig egy oltotté 240 Ft körül alakul.

Más zöldségfajoknál, mint például a dinnyeféléknél az oltás számos előnnyel jár, korábbi kiültetést eredményez, a monokultúrás termesztésre is lehetőség nyílik, továbbá nagyobb termésátlag érhető el. Uborka termesztésében a talajból fertőző kártevőkkel és kórokozókcal szemben nyújt védelmet, a paradicsom esetében szintén termésátlag növekedés érhető el. Mind a négy faj esetében nagyfokú stressztoleranciával rendelkeznek az oltványok.

Miért foglalkoznak kevesen oltott paprikapalánta előállításával?

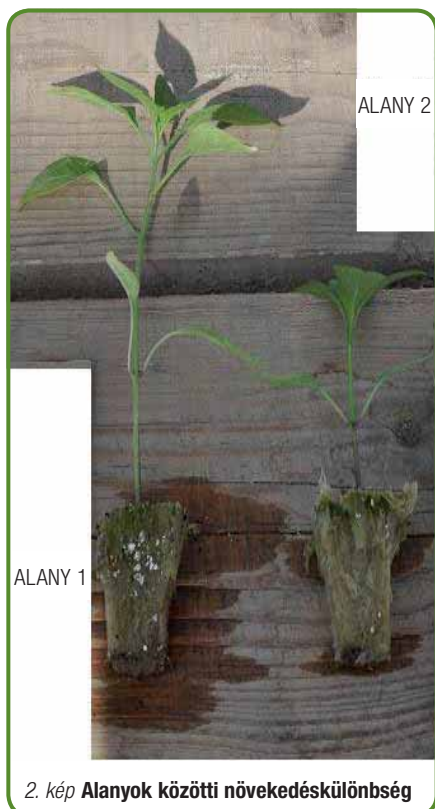
a kérdésnek a megválaszolására, hogy az oltás technikája miért nem

1. kép Oltott paprika palánta állomány

terjedt el a hungarikumnak számító étkezési paprika termesztésében, 2015-ben kísérletet állítottunk be. A kísérletet a Budapesti Corvinus Egyetem Zöldségtermesztési ágazatában végeztük. Két fajtatípust vizsgáltunk hideghajtásban, amelyből az egyik egy fehér kúpos, a másik pedig egy kápia fajta volt. Ezeket két alanyon és sajátgyökéren vizsgáltuk. Az oltványokat két közegen is összehasonlítottuk, a termesztő berendezés talaján és talajtól izoláltan, kókuszpaplanon.

Manapság kevesen foglalkoznak étkezési paprika oltásával. Ennek a legfőbb oka az, hogy *közel 50 %-os ráhagyással szükséges a magvetést elvégezni*, továbbá azt tapasztaltuk, hogy *az eredési százalék is alacsonyabb, mint más zöldségnyövényeknél. A késői időszakban történő oltás sem kedvező*, a túl magas hőmérsékleten már nem képes a nemes az alannal tökéletesen összeforrni. Étkezési paprikánál az úgynevezett ékoltást alkalmazzák, amelynek lényege, hogy a nemes és az alanyt 45 fokos szögben pengével elvágják, majd egy szilikonhüvely és egy pálcika segítségével rögzítik egymáshoz (1. kép). Az oltást követően a növények kb. egy hétre izzasztókamrába kerülnek. A kísér-

3. kép Állománykép a kísérletről

let során a két alanyfajta növekedése is eltért egymástól, amely megnehezítette az oltást (2. kép). Az alany és nemes lassú összeforradása majd két héttel növelte meg a megszokott palántanevelési időt, mely az ültetés időpontjára is hatással volt.

Az ültetést követően gyors eredést tapasztaltunk mind kókuszroston, mind talajon (3. kép). Egyes oltott növényeknél, mint például a paradicsom és a görögdinnye esetében jóval intenzívebb növekedés figyelhető meg az oltott növényeknél. Ezzel szemben kísérletünkben a növények *vegetatív növekedésében* sem talajon, sem kókuszroston nem láttunk különbséget. Minden esetben két szárra történt a metszés és zsinóros felvezetést alkalmaztunk.

A fehér kúpos fajtánál elmondható, hogy talajos termesztésben az oltott állományokról első szedés alkalmával több bogyót tudtunk szedni, mint a sajátgyökerekről. Ez alapján feltételezzük, hogy korai kiültetés során jóval magasabb bevételt tudunk elérni, ha oltott növényeket ültetünk. Ez azért is fontos, mert gyakorlati tapasztalatok alapján az oltás lassítja az érést. A kápia fajtánál ezt tapasztaltuk is, az oltatlan állományokról első szedéskor mind talajon, mind kókuszroston több bogyót szedtünk, mint az oltottakról. Továbbá azt is megfigyeltük, hogy utolsó szedés során is több bogyót kaptunk a sajátgyökereű növényekről.

A kókuszpaplanon való termesztés esetén több kalciumhiány tünetet mutató bogyót szedtünk, ami

azzal magyarázható, hogy a nyári magas hőmérséklet hatására a kőzeg túlmelegedett, ezzel gátolva a kalcium felvehetőségét. Ezt az oltott állományok esetében is megfigyeltük, amely alapján feltételezzük, hogy az alany is hatással van a kalcium felvételére.

A szedések után *beltartalmi vizsgálatokat* végeztünk. Meghatároztuk a termések refrakcióját, amely alapján elmondható, hogy a kókuszos termesztés minden kezelés esetében nagyobb értéket adott, mint a talajos, azonban a különböző közegen a kezelésekek között a refrakcióban nem volt eltérés.

A tapasztalatok is az mutatják, hogy az oltás során nagy hangsúlyt kell fektetni a megfelelő alany-nemes kombinációk megválasztására, amelyet az alkalmazott technológiához kell igazítani.

Fotó: A szerző felvételei

